

Pròleg

PERE DARDER*

Al llarg de la vida hi ha moments que són especialment rellevants. Són aquells en què hom considera que ha viscut intensament, se li han obert nous horitzons, s'ha descobert a si mateix i que han repercutit en la seva vida. Aquest és el cas dels anys que vaig estar en contacte amb Jaume Bofill. Els records que en conservo, sens dubte ja reflexionats en funció de tot el temps viscut, s'agrupen en tres moments.

El primer moment té lloc en el batxillerat, com a alumne seu de filosofia, a l'institut Milà i Fontanals de Barcelona. Les seves classes no deixaven ningú indiferent. Era una persona que, per sobre dels formalismes tradicionals, mostrava un interès apassionat per la matèria, i un nivell de reflexió viva i viscuda sobre les qüestions proposades, que no reflectia de cap manera el seguiment del manual sinó que convidava a pensar i a seguir el fil del discurs intel·lectual. Com és lògic, les reaccions dels alumnes van ser diverses segons la trajectòria de cadascun. Jo m'hi vaig sentir molt proper. D'entrada, pel meu interès per la dimensió religiosa de la temàtica tractada, atès que jo formava part del grup d'Acció Catòlica de l'institut. Però la possibilitat d'exercir les meves capacitats i de plantejar-me conceptes i situacions noves amb un marge de decisió, que el seu discurs oferia, em va motivar a implicar-me en el seguiment de les seves apor-

* Professor emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona i expresident del Consell Escolar de Catalunya.

tacions. Tant és així, que em vaig anar decantant cap a l'elecció de la carrera de Filosofia. Val a dir que també va exemplificar el fet viure amb total identificació la realitat catalana, i sense pessimisme malgrat el moment que vivíem. En això també era un professor diferent de la resta. Per primera vegada vaig percebre el que era el respecte del professor en relació amb els alumnes.

El segon moment ens situa ja a la universitat, també com a alumne, en aquest cas de la Secció de Filosofia. Mentre jo acabava el batxillerat i feia els estudis comuns de Filosofia i Lletres, Bofill va guanyar la càtedra de Metafísica de la Universitat de Barcelona. En aquest període, el mestratge de Bofill va molt més enllà de les seves classes universitàries. D'una manera progressiva em va introduir en activitats de la seva càtedra. Recordo la participació en una setmana de reflexió filosòfica amb una desena de professors de metafísica, diverses sessions de dissabtes a la tarda entre ell i jo per llegir i comentar textos de sant Tomàs, algunes visites a Viladrau, la incorporació a la càtedra i a les tasques de la revista *Convivium*, un cop acabada la carrera. La riquesa de records d'aquest moment és extensa i està vinculada a diferents aspectes. La seva presència activa, exigent i estimulante marca tot el període. Els fets citats més amunt en són una bona mostra. Cal destacar l'actitud personal d'acollida com a oferiment d'oportunitats, com a impuls generós i pacient al desenvolupament i l'aprenentatge de l'alumne. Quant a l'exigència, era el fruit de la seva dedicació i del seu interès, més que de les demandes explícites del professor, que Bofill no feia servir. L'estímul sorgia espontàniament del rigor del discurs i de la passió que acompanyava sempre el seu pensament.

Destacaré, de manera esquemàtica, el més rellevant pel que fa al coneixement. En l'aposta per matisar i rebatre la designació de la doctrina de sant Tomàs com a eminentment intel·lectualista, Bofill destacava que no es tenia en compte la dimensió afectiva de l'home, ni la referència a l'ésser individual presents i bàsics en l'aportació de l'autor. Per a mi, aquesta dimensió es relacionava amb la lectura i el comentari dels místics sant Joan i santa Teresa que fèiem un grup de companys en el que ara podríem descriure com una xarxa. De fet, l'interès pel tema m'acompanyarà fins a l'actual preocupació per les

emocions. També em va acostar al tractament tradició-modernitat com un diàleg constructiu en la línia de l'enriquiment mutu per damunt de les negacions precipitades. I encara voldria destacar breument dues qüestions més: vaig aprofundir i viure la dedicació i el respecte a l'alumne per part del professor, i vaig sorprendre'm de l'interès extraordinari de Bofill per les realitats pròximes, la valoració del menjar i el coneixement de la natura, en estades que la meva dona i jo vam fer a la casa de Viladrau. Tot plegat em va portar a estimar les persones, les coses i l'entorn.

Inicia el tercer moment la proposta d'encarregar-me de la preparació per a l'ingrés de batxillerat d'un grup reduït d'alumnes de famílies vinculades al centre Schola Cordis Iesu, dirigit pel pare Orlandis i del qual formava part Bofill.

Jo tenia un coneixement «des de fora» de les escoles, era el responsable de centres educatius de l'òrgan rector dels joves d'Acció Catòlica de Barcelona. Visitava escoles i em relacionava amb professors i alumnes. Em va fer il·lusió l'oferiment i vaig acceptar. D'aquí va sorgir després la idea de crear una escola —que actualment és una escola-institut públic— que contribuís a renovar el panorama escolar a partir de la tradició catalana de l'inici de segle i de la República i dels avenços internacionals.

Jaume Bofill va ser present en tot el procés: des de la seva presència afectuosa i discreta, sempre disponible i estimulante, a una intervenció decisiva en la legalització de l'embrió d'escola. Les seves aportacions sobre el rigor en el coneixement i l'ajut al pensament de l'alumne, la manera d'ensenyar fent referència a la realitat i a l'activitat del noi, el coneixement de la natura, la importància de la relació professor-alumne, la necessitat de conèixer la nostra tradició i d'estar obert a les noves descobertes i el contacte amb professors experimentats i altres professionals que poden obrir nous horitzons són algunes de les qüestions que recordo amb agraïment.

Fer un balanç ràpid i breu de les aportacions rebudes té molts inconvenients. Sobretot si pensem que una relació continuada engendra processos d'assimilació habituals a vegades poc perceptibles entre les persones que hi participen. M'he esforçat a concretar els diferents aspectes. Els elements destacats, sense cap mena de dubte,

tenen una influència sobre el conjunt de la persona, sobre l'estil de la pròpia vida.

Agraeixo a Roser Soliguer i a la seva família la possibilitat de participar en la celebració del centenari de Jaume Bofill. Tots saben molt bé el meu desig de deixar constància del temps que vaig compartir amb ell i de la relació que vaig tenir-hi, i de la significació que li atorgo.